ردیف میرزا عبدالله

برای نی

بر اساس اجرای سیامک جهانگیری

دفتر اول

آواز ابوعطا، بیات ترک، افشاری، دشتی، بیات کرد،
بیات اصفهان، دستگاه شور و نوا

آوانگاری

سیامک جهانگیری

سهیل قدمی

مؤسسه‌ی فرهنگی ـ هنری ماهور

تهران ۱۴۰۲

پیشگفتار ۸

CD1

سی‌دی ۱

Âvâz-e Abu'atâ

آواز ابوعطا

1. Râmkeli ..... ۱۲ ..... ۱. رامکلی
2. Darâmad ..... ۱۳ ..... ۲. درآمد
3. Sayakhi ..... ۱۵ ..... ۳. سَیَخی
4. Hejâz ..... ۱۷ ..... ۴. حجاز
5. Baste-negâr ..... ۱۹ ..... ۵. بسته نگار
6. Châhârpâre ..... ۲۱ ..... ۶. چهارپاره
7. Gabri ..... ۲۵ ..... ۷. گبری

Âvâz-e Bayât-e Tork

آواز بیات ترک

8. Darâmad-e Avval ..... ۲۸ ..... ۸. درآمد اول
9. Dogâh ..... ۲۹ ..... ۹. دوگاه
10. Darâmad-e Dovvom ..... ۳۰ ..... ۱۰. درآمد دوم
11. Darâmad-e Sevvom ..... ۳۲ ..... ۱۱. درآمد سوم
12. Hâji Hasani ..... ۳۴ ..... ۱۲. حاجی حسنی
13. Baste-negâr ..... ۳۶ ..... ۱۳. بسته نگار
14. Zangule ..... ۳۷ ..... ۱۴. زنگوله
15. Khosravâni ..... ۳۸ ..... ۱۵. خسروانی
16. Naghme ..... ۳۹ ..... ۱۶. نغمه
17. Feyli ..... ۴۰ ..... ۱۷. فِیلی
18. Shekaste ..... ۴۱ ..... ۱۸. شِکسته
19. Mehrabâni ..... ۴۲ ..... ۱۹. مهربانی
20. Jâme-darân ..... ۴۳ ..... ۲۰. جامه دران
21. Mehdi Zarrâbi ..... ۴۴ ..... ۲۱. مهدی ضرابی
22. Ruh-ol Arvâh ..... ۴۵ ..... ۲۲. روح الارواح
23. Qatâr ..... ۴۷ ..... ۲۳. قطار

Âvâz-e Afshâri

آواز افشاری

24. Darâmad ..... ۵۲ ..... ۲۴. درآمد
25. Baste-negâr ..... ۵۴ ..... ۲۵. بسته نگار
26. Arâq ..... ۵۷ ..... ۲۶. عراق
27. Qarâyi ..... ۶۰ ..... ۲۷. قرایی

Âvâz-e Dashti

آواز دشتی

28. Darâmad ..... ۶۴ ..... ۲۸. درآمد
29. Owj ..... ۶۵ ..... ۲۹. اوج
30. Bidegâni ..... ۶۶ ..... ۳۰. بیدگانی
31. Hâjiyâni ..... ۶۷ ..... ۳۱. حاجیانی
32. Gham-angiz ..... ۶۹ ..... ۳۲. غم انگیز
33. Gilaki ..... ۷۰ ..... ۳۳. گیلکی

Âvâz-e Bayât-e Kord **آواز بیات کرد**

34. Darâmad-e Avval ..... ۷۴ ..... ۳۴. درآمد اول
35. Darâmad-e Dovvom ..... ۷۶ ..... ۳۵. درآمد دوم
36. Baste-negâr ..... ۷۸ ..... ۳۶. بسته نگار
37. Hâji-Hasani ..... ۷۹ ..... ۳۷. حاجی حسنی
38. Darâmad-e Sevvom ..... ۸۰ ..... ۳۸. درآمد سوم
39. Darâmad-e Châhârom ..... ۸۲ ..... ۳۹. درآمد چهارم

Âvâz-e Bayât-e Esfahân **آواز بیات اصفهان**

40. Darâmad ..... ۸۶ ..... ۴۰. درآمد
41. Jâme-darân ..... ۸۸ ..... ۴۱. جامه دران
42. Bayât-e Râje va Forud ..... ۹۰ ..... ۴۲. بیات راجه و فرود
43. Naghme ..... ۹۴ ..... ۴۳. نغمه
44. Suz-o Godâz ..... ۹۶ ..... ۴۴. سوز و گداز

CD2 سی‌دی ۲

Dastgâh-e Shur **دستگاه شور**

1. Darâmad ..... ۹۸ ..... ۱. درآمد
2. Panje-She'ri ..... ۹۹ ..... ۲. پنجه شعری
3. Kereshme ..... ۱۰۰ ..... ۳. کرشمه
4. Rohâb ..... ۱۰۲ ..... ۴. رهاب
5. Owj ..... ۱۰۳ ..... ۵. اوج
6. Mollânâzi ..... ۱۰۴ ..... ۶. ملانازی
7. Naghme-ye Avval ..... ۱۰۵ ..... ۷. نغمه‌ی اول
8. Naghme-ye Dovvom ..... ۱۰۷ ..... ۸. نغمه‌ی دوم
9. Zirkesh-e Salmak ..... ۱۰۹ ..... ۹. زیرکش سلمک
10. Salmak ..... ۱۱۱ ..... ۱۰. سلمک
11. Golriz ..... ۱۱۲ ..... ۱۱. گلریز
12. Majles-Afruz ..... ۱۱۳ ..... ۱۲. مجلس افروز
13. Ozzâl ..... ۱۱۴ ..... ۱۳. عُزّال
14. Safâ ..... ۱۱۵ ..... ۱۴. صفا
15. Bozorg ..... ۱۱۶ ..... ۱۵. بزرگ
16. Kuchak ..... ۱۱۷ ..... ۱۶. کوچک
17. Dobeyti ..... ۱۱۸ ..... ۱۷. دوبیتی
18. Khârâ ..... ۱۱۹ ..... ۱۸. خارا
19. Qajar ..... ۱۲۰ ..... ۱۹. قجر
20. Hazin ..... ۱۲۱ ..... ۲۰. حزین
21. Shur-e Pâyin-daste: Darâmad ..... ۱۲۲ ..... ۲۱. شور پایین دسته: درآمد
22. Rohâb ..... ۱۲۳ ..... ۲۲. رهاب
23. Châhâr-Gushe ..... ۱۲۴ ..... ۲۳. چهارگوشه
24. Moqaddame-ye Gereyli ..... ۱۲۷ ..... ۲۴. مقدمه‌ی گریلی
25. Razavi ..... ۱۲۹ ..... ۲۵. رضوی
26. Shahnâz ..... ۱۳۳ ..... ۲۶. شهناز
27. Moqaddame-ye Qarache ..... ۱۳۴ ..... ۲۷. مقدمه‌ی قرچه
28. Qarache ..... ۱۳۵ ..... ۲۸. قرچه
29. Shahnâz-e kot (Âsheq-kosh) ..... ۱۳۷ ..... ۲۹. شهناز کُت یا عاشق کش

Dastgâh-e Navâ **دستگاه نوا**

30. Châhârmezrâb ..... ۱۴۰ ..... ۳۰. چهارمضراب
31. Darâmad-e Avval ..... ۱۴۱ ..... ۳۱. درآمد اول
32. Darâmad-e Dovvom ..... ۱۴۲ ..... ۳۲. درآمد دوم
33. Kereshme ..... ۱۴۴ ..... ۳۳. کرشمه
34. Garduniye ..... ۱۴۵ ..... ۳۴. گردونیه
35. Naghme ..... ۱۴۷ ..... ۳۵. نغمه
36. Bayât-e Râje ..... ۱۴۹ ..... ۳۶. بیات راجه
37. Hazin ..... ۱۵۰ ..... ۳۷. حزین
38. Oshshâq ..... ۱۵۱ ..... ۳۸. عشاق
39. Nahoft ..... ۱۵۳ ..... ۳۹. نهفت
40. Gavesht ..... ۱۵۴ ..... ۴۰. گوشت
41. Ashirân ..... ۱۵۵ ..... ۴۱. عشیران
42. Neyshâburak ..... ۱۵۶ ..... ۴۲. نیشابورک
43. Majosli ..... ۱۵۸ ..... ۴۳. مَجُسلی
44. Khojaste ..... ۱۵۹ ..... ۴۴. خجسته
45. Malek Hoseyn ..... ۱۶۱ ..... ۴۵. ملک حسین
46. Hoseyn ..... ۱۶۳ ..... ۴۶. حسین
47. Busalik ..... ۱۶۴ ..... ۴۷. بوسلیک
48. Neyriz ..... ۱۶۵ ..... ۴۸. نیریز

پیشگفتار

ردیف به‌عنوان یکی از مهم‌ترین الگوهای ساختاری و آموزشی موسیقی کلاسیک ایرانی همواره مورد توجه و نظر در امر آموزش بوده و هست؛ از این رو روایت‌ها و اجراهای بسیاری در دوره‌های مختلف توسط اساتید اجرا، ثبت و ضبط شده‌اند. در این میان ردیف میرزاعبدالله، به‌روایت نورعلی برومند، یکی از مهم‌ترین این روایت‌هاست که دلایل آن بارها در منابع گوناگون و نیز نشست‌های متعدد در محیط‌های آکادمیک مطرح و بحث شده است.

هر چند ساز نی به‌لحاظ ساختاری بیشتر به حنجره‌ی انسان شبیه است و از این رو شاید ردیف آوازی مناسب‌تر برای اجرا با این ساز باشد، اما ازآنجایی‌که حضور ساز تار و سه‌تار با حجم گسترده‌ای از کارگان اجرایی سایه‌ی خود را همواره بر سازهای دیگر موسیقی ایرانی انداخته و از طرفی بیشتر روایت‌های ردیف مختص این دو ساز بوده، لذا اجرای این ردیف، که عموماً مختص سازهای مضرابی به‌ویژه تار و سه‌تار است، و ترجمان آن برای ساز نی شاید بتواند برای وسعت‌بخشیدن به کارگان آموزشی این ساز مفید واقع شود. از طرفی محتوای ردیف سازی که بیشتر بر بسط و گسترش اجزا و جملات سازی‌ست و کمتر از بستر کلام با مختصات زمانی و وزنیِ آن تبعیت می‌کند، می‌تواند در پردازش و آفرینش جملات نگاه دیگری را نیز شکل دهد که این امر خود در ساز نی، با ساختاری نزدیک به مختصات آواز و ردیف آوازی، جالب توجه خواهد بود.

کتاب حاضر آوانویسی ردیف میرزاعبدالله، به‌روایت نورعلی برومند، است که بر اساس اجرای اینجانب صورت پذیرفته است. نسخه‌ی شنیداری اجرای این کتاب پیش‌تر توسط مؤسسه‌ی فرهنگی‌ـ هنری ماهور در قالب دو آلبوم (چهار لوح‌فشرده) در سال ۱۴۰۰ منتشر شده است. همانطور که در توضیح دفترچه‌ی آلبوم آمده این اجرا براساس اجراهای متعدد این ردیف از جمله توسط استادان نورعلی برومند، حسین علیزاده و داریوش طلایی، و نیز آموخته‌هایم نزد اساتید محمدعلی کیانی‌نژاد و محمدعلی حدادیان صورت پذیرفته که برای ساز نی انطباق داده شده‌است.

هر چند که اجرای ردیف می‌بایست از طریق شنیدن و به‌صورت شفاهی انجام پذیرد (چراکه اجرای برخی حالات و ظرایف قابل نگارش و ثبت از طریق نت‌نگاری نیست) با این‌حال نت‌نوشت در برخی موارد می‌تواند دقت اجرا و تحلیل جملات، تحریرها و روند موسیقایی گوشه‌ها را برای هنرجو ملموس‌تر نماید. از این رو این مجموعه برای درک بهتر موضوعات ذکرشده برای ساز نی آوانویسی شده است. بدیهی است که هنرجویان برای اجرای دقیق‌تر ظرایف و جزئیات حالات می‌بایست به اجراهای شناخته‌شده و برجسته‌ی اساتید نیز مراجعه کنند.

ضمناً همان‌طور که در دفترچه‌ی آلبوم ذکر شده، برخی از دستگاه‌ها و آوازها پیش‌تر توسط هنرمند گرامی آقای جمشید عندلیبی اجرا شده که نگارنده در مجموعه‌ی حاضر برای پرهیز از تکرار، آنها را از مبنایی دیگر، به‌لحاظ کوک، اجرا کرده است.

در پایان از دوست و شاگرد عزیزم سهیل قدمی که مرا در آوانویسیِ این مجموعه یار و همراه بود کمال تشکر را دارم. همچنین از جناب آقای محمد موسوی، مدیر محترم مؤسسه‌ی فرهنگی‌ـ هنری ماهور، که همواره مرا در انتشار آثارم یار و همراهند، سپاس‌گزارم.

سیامک جهانگیری